

LE MONDE DIPLOMATIQUE ★ PÄÄKIRJOITUS

Kuinka maailma valloitetaan

Tutut rituaaliset kiistat kasvun tasosta, siirtolaisuudesta ja ajankohtaisista tapahtumista osoittavat, että uusliberalistinen järjestelmä on taas voimissaan. Finanssikriisi ei näytä järkyttäneen järjestelmää pohjaan myöten. Mikäli spontaanit mielenilmaukset eivät johda yleiseen kansannousuun, mihin järjestelmän kriitikoiden pitäisi pyrkiä? Millä keinoilla tilannetta voidaan muuttaa?

SERGE HALIMI

Lehman Brothers kaatui viisi vuotta sitten, 15. syyskuuta 2008. Kapitalismin oikeutus yhteiskuntajärjestelmänä oli saanut kolauksen. Sen lupaukset vauraudesta, yhteiskunnallisesta liikkuvuudesta ja demokratiasta olivat hupenneet tyhjiin. Silti mitään suurta muutosta ei tullut. Järjestelmän uskottavuus horjui, mutta se ei kaatunut. Kapitalismin virheistä jopa maksettiin peruuttamalla osa niistä yhteiskunnallisista voitoista, jotka siltä oli kovalla työllä kiskottu. "Vapaakauppafundamentalistit ovat olleet väärässä lähes kaikessa, ja silti he hallitsevat poliittista kenttää vahvemmin kuin koskaan", totesi amerikkalainen taloustieteilijä Paul Krugman jo kolme vuotta sitten¹. Järjestelmä kestää, vaikka se kulkee automaattihjauksella, mikä ei ole kunniaksi sen vastustajille. Miten näin on päässyt käymään? Mitä sille voisi tehdä?

Kapitalismikriittinen vasemmisto torjuu ajatuksen taloudellisesta vääjäämättömyydestä, koska se ymmärtää, että taloutta muovaavat poliittiset voimat. Siksi vasemmiston olisi pitänyt tajuta, ettei

BAROUG

vuosien 2007–2008 finanssikriisi ainakaan tasoita tietä sen tavoitteille. Jo vuoden 1930 kriisi osoitti tämän: kansallisten erityispiirteiden, yhteiskunnallisten liittoumien ja poliittisten strategioiden vuoksi sama taluskriisi voi johtaa niinkin erilaisiin lopputuloksiin kuin Adolf Hitlerin valtaannousuun Saksassa, New Dealin Yhdysvalloissa, Front Populaire nousuun Ranskassa ja tuskin mihinkään Britanniassa.

Uusliberaalien on paljolti kiittäminen tuoreista, vuoden 2008 jälkeen saavutetuista voitoistaan nousevien talousmahtien panosta. Maailman järkkyyssä kiinalaiset, intialaiset ja brasilialaiset tuottajat ja kuluttajat rynnistivät sankoin joukoin mukaan pyörittämään kapitalismin rattaita. Ne toimivat järjestelmän varaventiilinä sen ollessa pahoissa ongelmissa. Pelkästään viimeisten kymmenen vuoden aikana nousevien talousmahtien osuus maailman kokonaistuotannosta on noussut 38 prosentista 50 prosenttiin. Maailman uusista työpajoista on tullut myös yksi merkittävä markkina-alue: vuodesta 2009 lähtien Saksa on vienyt enemmän tuotteita Kiinaan kuin Yhdysvaltoihin.

Kaikkialla maailmassa kapitalismi ei kuitenkaan ole toipunut saamistaan kolhuista.

Artikkeli jatkuu sivulla 33.

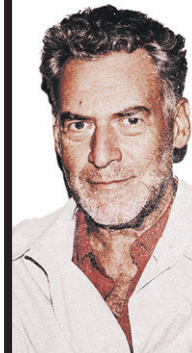
IMD 9/13. Suomennos Jorma Penttinen. Serge Halimi on *Le Monde diplomatique*en johtaja ja päätoimittaja Pariisissa.

Tilaa nyt!
34 €/vuosi,
kestotilaus 30 €
 myynti@mondediplo.fi
 TAI
 040 179 5297

Maailmanpoliittinen aikakauslehti *Le Monde diplomatique* & *Novaja Gazeta* ilmestyy kuusi kertaa vuodessa. Lehden selkäranka on *Le Monde diplomatique*en laajentuva lehtiperhe: *Diploja* ilmestyy jo 30 kielellä yhteensä 47 eri painoksena. Suomenkieliseen *Diploon* valikoidaan aineisto ranskankielisen kuukausilehden lisäksi ainakin englannin-, saksan- ja arabiankielisistä itsenäisistä painoksista ja Latinalaisen Amerikan Diploista. Lehteen käännetään myös artikkeleita *Novaja Gazetasta*, joka on Venäjän viimeisiä riippumattomia sanomalehtiä. Lisäksi mukaan poimitaan ajankohtaisia artikkeleita ja kolumneja muista medioista.

LE MONDE diplomatique

- 1 Frédéric Lordon Irsti eurosta?
- 3 Serge Halimi Kuinka maailma valloitetaan
- 5 Michael T. Klare Punaisella viivalla
- 16 Jean-Sébastien Mora Katalaanit tavoittelevat itsenäisyyttä
- 19 Vincent Munié Keski-Afrikan tuskainen hiljaisuus
- 29 Olivier Cyran Euroopan omistajat
- 36 Alain Deneault & William Sacher Paratiisi maan alla

DIPLO

- 4 Mika Rönkkö Päätön ryntäys Arktikselle
- 8 Tietokirjat
- 9 Larisa Pelle & Meeri Koutaniemi Ortodoksisirkon pelossa
- 41 Vasil Šumov Rockia ja perestroikaa Neuvostoliitossa
- 46 Kaunokirjat

NOVAJA GAZETA

- 38 Artemi Troitski Arktiksen auringonlasku
- 39 Sergei Aleksašenko Hallituksen kanssa pitää neuvotella siitä, miten se lähtee
- 40 Suvaitsevaisuuden ideaa ei voi tappaa

KANNEN KUVA Meeri Koutaniemi Georgian LGBT-sarjasta.

LE MONDE DIPLOMATIQUE & NOVAJA GAZETA Hämeentie 48, 00500 Helsinki, 040 179 5297, www.mondediplo.fi **TILAUKSET** www.mondediplo.fi, 040 179 5297 **VUOSITILAUS** 6 numeroa 34 euroa **KESTOTILAUS** 30 euroa **JULKAISIJA** Into Kustannus Oy **KUSTANTAJA** Jaana Airaksinen, jaana.airaksinen@mondediplo.fi, 045 633 4495 **KUSTANNUSPÄÄLLIKKÖ** Teemu Matinpuro, 050 5941499 **VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA** Mika Rönkkö, mika.ronkko@intokustannus.fi, 050 4362170 **ULKOASU** Tex Hänninen **TOIMITUSSIHTEERI** Anna Kervinen **TOIMITUSKUNTA** Ari Häkkinen, Milla Karppinen, Esko Juhola, Sami Koivuniemi, Tatu Matilainen, Juho Paavola **SUOMENTAJAT TÄSSÄ NUMEROSSA** Kirsti Era, Heikki Jäntti, Tapani Kilpeläinen, Mika Peltola, Jorma Penttinen, Petri Stenman **KUVITUS** Tex Hänninen, Jouni Ollikainen **MUKANA MYÖS** Lionel Clerc, Nikolai Donskov, Timo K. Forss, Antti Kukkonen, Meeri Koutaniemi, Hannu Paloviita, Tuomas Rantanen, Philippe Rekacewicz, Petri Stenman, Ville Sutinen, Oksana Tšelyševa, Hämeentie 48 kollektiivi **ILMOITUSMYNTI** Jaana Airaksinen jaana.airaksinen@intokustannus.fi, 045 633 4499 **SA LE MONDE DIPLOMATIQUE** 1 avenue Stephen Pichon, 75013 Pariisi, monde-diplomatique.fr, +33 1 53 94 96 01 Toimituksen johtaja ja vastaava päätoimittaja Serge Halimi, varajohtaja Alain Gresh, talousjohtaja Bruno Lombard, päätoimittaja Pierre Rimbart, varapäätoimittajat Martine Bulard, Benoît Bréville ja Renaud Lambert, kansainvälisten toimitusten päällikkö Anne-Cécile Robert, pääkartografi Philippe Rekacewicz, toimitussihteeri Mona Chollet, toimitus Guillaume Barou, Evelyne Pieiller, Olivier Pironet **PAINOS** 23 000 **ISSN** 2242-2949 **PAINOPIIKKA** Lönnberg Painot Oy, Kokkola

Kuinka maailma valloitetaan

SERGE HALIMI

Artikkeli alkaa sivulta 3.

Sosiologi Immanuel Wallerstein kirjoitti kolme vuotta siten näin: "Latinalainen Amerikka on ollut maailman vasemmiston menestystarina 21. vuosisadan ensimmäisellä vuosikymmenellä. Kahdessakin eri merkityksessä. Ensinnäkin vasemmisto- tai keskustavasemmistopuolueet ovat saavuttaneet merkittäviä vaalivoittoja. Toiseksi latinalaisamerikkalaiset hallitukset ovat ensimmäistä kertaa ottaneet joukolla etäisyyttä Yhdysvaltoihin. Latinalaisesta Amerikasta on tullut melko itsenäinen geopoliittinen voimakeijä."²

Alueellinen integraatio, minkä innoikkaimmat näkevät alkuna "21. vuosisadan sosialismille", voi joidenkin arvioiden mukaan synnyttää yhden maailman suurimmista markkina-alueista.³ Pelikenttä on paljon avoimempi Yhdysvaltain entisellä takapihalla kuin sekaisessa Euroopan Unionissa. Latinalaisessa Amerikassa on tapahtunut kuusi vallankaappausyritystä viimeisen kymmenen vuoden aikana (Venezuela, Haiti, Bolivia, Honduras, Ecuador ja Paraguay), mikä ehkä kertoo siitä, että vasemmistovoimien aikaansaamat muutokset ovat todellakin uhanneet yhteiskuntajärjestelmää ja muuttaneet kansalaisten elinolosuhteita.

Nämä muutokset ovat osoittaneet, että vaihtoehto on tosiaan olemassa, että kaikki ei ole toivotonta, mutta että onnistumiseen vaaditaan rakenteellisia, taloudellisia ja poliittisia uudistuksia. Niitä tekemällä voidaan mobilisoida laajempia joukkoja, jotka ovat näköalojen puutteessa joko vaipuneet apatiaan, turvautuneet mystiikkaan tai keskittyneet ylipäänsä tulemaan toimeen. Ehkä tällä tavalla voidaan torjua myös äärioikeiston nousu.

Markkinat kuriin

Tarvitaan siis rakenteellisia uudistuksia, mutta millaisia? Uusliberaalit ovat juurruttaneet "vaihtoehtoja ei ole" -mantansa niin tehokkaasti jopa vastustajiensa mieliin, että nämä ovat unohtaneet omat aloitteensa. Tarkastellaan nyt joitakin niistä sillä asenteella, että mitä kunianhimoisemmilta ne vaikuttavat, sitä tärkeämpää niihin on käydä pikaisesti käsiksi. Eikä pidä unohtaa, että uudistusten rajuutta pitää miettiä suhteessa sen yhteiskuntajärjestyksen julmuuteen, joka on tarkoitus syrjäyttää.

Julkiset palvelut ilmaiseksi

Miten nykyinen järjestelmä voidaan saada kuriin ja korjata sen aikaansaannoksia? Voittoa tuottamattoman ja ilmaisen sektorin laajentaminen voisi toteuttaa

molemmat tavoitteet yhtä aikaa. Taloustutkija André Orléan on huomauttanut, että 1500-luvulla "maa ei ollut vaihdon väline vaan yhteinen ja jakamaton etu, minkä vuoksi laki yhteisten laidunmaiden sulkemisesta nostatti kovaa vastarintaa". Lisäksi Orléan toteaa: "Nyt sama on tapahtumassa elävien organismien kohdalla. Käsivarsi tai veri ei ole mielestämme kauppatavaraa, mutta entä tulevaisuudessa?"⁴

Tämän kehityksen torjumiseksi pitäisi ehkä määrittää demokraattisesti tietyt perustarpeet (asuminen, ravinto, kulttuuri, viestintä, kuljetus), jotka rahoitettaisiin kollektiivisesti, ja joita olisi tarjolla kaikille. Sosiologi Alain Accardo suosittelee, että "laajennetaan julkisten palvelujen tarjontaa pikaisesti ja pitkäjänteisesti kunnes perustarpeet ovat ilmaisia. Tämä on taloudellisesti mahdollista vain, jos yhdessä tuottamamme resurssit ja pääomat, joilla nyt tuotetaan sosiaalisia palveluja, siirretään yhteiseen omistukseen."⁵ Siis sen sijaan, että tuotaisiin palvelut kaikkien ulottuville nostamalla palkkoja, sosialisoidaan tarjonta ja taataan palvelut jokaiselle ilmaiseksi.

Tällä tarkoituksellisen hyökkäävällä ohjelmalla on kolme etua. Poliittisesti se voisi yhdistää laajoja yhteiskunnallisia joukkoja, joskaan liberaalit ja äärioikeisto eivät voisi sitä hyväksyä. Se olisi ekologisesti kestävämpi, sillä se ei toteuta keynesiläistä kasvupoliittikkaa, joka ylläpitää nykyistä mallia ja tuottaa vain "rahavirran pankkitoilleille, joista se ohjautuu kulutukseen mainospoliisien ohjaamana."⁶ Ohjelma suosisi myös niiden tarpeiden täyttämistä, joita ei tyydytetä tuottamalla tarpeettomia tavaroita alhaisen palkkatason maissa ja rahtaamalla niitä konteissa toiselle puolelle maapalloa. Demokratiaa edistäisi se, että yhteisten tavoitteiden määrittäminen (mikä olisi ilmaista ja mikä ei) ei jäisi pelkästään niiden vaaleilla valittujen edustajien, osakkeenomistajien tai johtavien intellektuellien kontolle, jotka edustavat samaa yhteiskuntaluokkaa.

Tämän tyyppistä lähestymistapaa kaivataan pikaisesti. Yhteiskunnalliset voimasuhteet ovat maailmassa nyt sellaiset, että teollisuustyön (ja palveluiden) robotisaatio uhkaa luoda uuden lisätulolähteen pääomalle (laskemalla "työn hintaa") ja synnyttää valtavan työttömien joukon, jonka saamat korvaukset pienenevät jatkuvasti. Amazon ja internetin hakukoneet näyttävät meille päivittäin, miten sadat miljoonat asiakkaat antavat automaattien hoitaa heidän vapaa-ajan rientoinsa, lomamatkansa sekä kirjallisuus- ja musiikkivalintansa. Kirjastot, lehdet ja matkatoimistot ovat jo saaneet kärsiä tästä. "Kymmenen suurinta internetissä toimivaa yritystä, kuten Google, Facebook tai Amazon, ovat luoneet alle 200 000 työpaikkaa", toteaa McKinseyn pääjohtaja Dominic Barton. "Mutta niiden markkina-arvo on satoja miljardeja dollareita."⁷

Irti veloista

Velka on ilmaisipalvelujen ohella toinen

teema, jonka poliittiset ja yhteiskunnalliset taustat on syytä kartoittaa. Kaikki tuntevat historiasta valtioita, jotka ovat lainanantajien pihtioitteessa, mutta onnistuvat tavalla tai toisella livahtamaan siitä, koska eivät halua aiheuttaa jatkuvaa kurjistumista kansalaisilleen. Näin teki Neuvostoliitto, joka kieltäytyi vastaamasta tsarinhallinnon aikaisista veloista. Näin teki Raymond Poincaré, joka pelasti frangin devalvoimalla sitä 80 prosenttia, mikä leikkasi Ranskan velkataakkaa huomattavasti. Näin tekivät myös Yhdysvallat ja Iso-Britannia, jotka välttivät ankarat säästötoimet antamalla inflaation laukata, mikä pienensi julkista velkaa lähes puolella.⁸

Sittemmin, monetarismin ideologian valtakaudella, vararikosta on tullut kirosana, inflaatio on jotain mitä vastaan taistellaan (vaikka se olisi lähellä nolaa), ja devalvaatio on käytännössä kielletty. Taloustutkija Frédéric Lordon toteaa, että "ylivelkaantumisen historiassa on jouduttu joko lainanantajia hyödyttäviin rakenneuudistuksiin, tai sitten on annettu lainanantajien kaatua."⁹ Kieltäytymällä velanmaksusta osittain tai kokonaan, koronkiskojien tai rahoittajien vietyä kaiken, nämä voidaan tuhota.

Haaskatut varat takaisin

Yhteiskuntaa uhkaavaa hirttosilmukkaa voitaisiin löysätä paljon nopeammin, jos uusliberalismin 30 vuoden aikana haaskaamat verotulot saataisiin takaisin. Sen lisäksi, että progressiota on lievennetty ja veropetokset ovat yleistyneet, ongelmana on mekanismi, jolla puolet tuotteiden ja palveluiden kansainvälisestä kaupasta on ohjattu kulkemaan veroparatiisien kautta. Niistä eivät hyödy vain Venäjän oligarkit tai entiset Ranskan valtionvarainministerit vaan myös valtion suojeluksessa olevat yritykset (joilla on myös vaikutusvaltaa mediassa) kuten Total, Apple, Google, Citigroup tai BNP Paribas.

Verojen optimointi, "siirtohinnoittelu" (jonka avulla tytäryhtiöiden voitot voidaan siirtää matalan verotuksen maihin), pääkonttorin siirto; pelkästään Euroopan unionissa näillä keinoin on viranomaisten ulottumattomiin siirretty laillisesti varoja 1000 miljardin euron arvosta. Joidenkin maiden kohdalla tulosten menetykset ylittävät valtionvelan määrän. Monet taloustutkijat korostavat, että jos Ranskassa "saataisiin puolet menetetyistä verotuloista takaisin, budjettivaje voitaisiin kattaa joutumatta leikkaamaan eläkkeitä, julkisen sektorin työpaikkoja tai tulevaisuutta varten tehtyjä ekologisia investointeja."¹⁰ Näiden rahojen (summat ovat jotain aivan muuta kuin paljon puhutussa "sosiaaliturva-keinotellussa.") takaisinperinnästä on ilmoitettu lukuisia kertoja, ja yhtä usein siitä on luovuttu, vaikka toimenpiteellä olisi vahvaa kannatusta ja se edistäisi tasa-arvoa, koska tavallinen palkansaaja ei voi vähentää verotettavaa tuloaan siir-

tämällä kuvitteellisia tekijänoikeusmaksuja tytäryhtiöön Cayman-saarille.

Tärkeiden toimenpiteiden listalle voitaisiin toki lisätä vaikka suurien palkkojen jäädyttäminen, pörssin sulkeminen, pankkien kansallistaminen, vapaakaupan kyseenalaistaminen, eurosta irtaantuminen ja pääomakontrolli...

toimenpiteitä, joita on toistuvasti ehdotettu tämänkin lehden sivuilla. Miksi sitten pitäisi nostaa esille juuri ilmaiset palvelut, julkisen velan uudelleenjärjestelyt ja menetettyjen verotulojen takaisinperiminen? Koska strategiaa luotaessa on pohdittava, millaista tukea se voisi saada, ja miten se voi-

taisiin poliittisesti toteuttaa. On parempi valita pieni joukko tavoitteita kuin luoda lista, jolla kyllä saadaan joukot kaduille, mutta myös hajalleen heti ensimmäisen myrskyn tullessa.

Irti eurosta

Eurosta irtaantuminen kuitenkin ansaitsee paikan kiireellisimpien vaatimusten listalla.¹¹ Tähän mennessä lienee kaikille selvää, että yhteisvaluutta ja sen tukema institutionaalinen ja juridinen rakennelma (itsenäiset keskuspankit, vakautuspaketit) estävät kaikenlaisen politiikan, jolla voitaisiin vastustaa eriarvoistumisen lisääntymistä ja itsemääräämisoikeuden valumista rahamarkkinoiden vaatimusten mukaan toimivalle yläluokalle.

Toisaalta eurosta irtaantuminen nojaisi poliittiseen koalitioon, joka yhdistäisi pahimmat ja parhaimmat voimat, ja sellaisessa koalitiiossa pahimmat olisivat niskan päällä. Kansalaispalkka, velkojen leikkaaminen ja menetettyjen verotulojen kerääminen saisi aikaan yhtä hyvät ellei paremmat tulokset, mutta pitäisi eitoivotut liittolaiset kauempana.

On turha kuvitella, että tällainen "ohjelma" saisi minkään maan parlamentissa enemmistön puolelleen. Se sisältää niin monta kohtaa, joissa käydään kiinni poliittisesti arkoihin aiheisiin. Toisaalta, eipä uusliberaaleiltakaan puuttunut röyhkeyttä, kun kyse oli *heidän* järjestelmänsä pelastamisesta. He eivät hätkähtäneet julkisen velan rajusta kasvusta (jonka he aiemmin sanoivat nostavan korkotason pilviin) eivätkä he arastelleet kasvattaa julkista kysyntää (jonka he aiemmin sanoivat johtavan rajuun inflaatioon). He eivät epäröineet nostaa veroja, kansallistaa vararikkoon menneitä pankkeja, asettaa talletuksille pakkoveroja tai luoda rajoituksia pääomaliikkeille (Kypros). Meidän pitäisi toimia samoin eikä olla turhan vaatimattomia. Meidän täytyy taistella sitä tunnetta vastaan, että meillä ei ole muuta vaihtoehtoa kuin valita vasemmisto tai oikeisto, jotka toteuttavat enemmän tai vähemmän samaa politiikkaa.

Palaset uuteen järjestykseen

Ideoita maailman parantamiseksi siis riittää, mutta miten estää se, etteivät ne hautaudu saavuttamattomien

tavoitteiden virtuaalimuseoon? Viime vuosina yhteiskunnallinen järjestys on haastettu eri puolilla maailmaa useaan otteeseen, arabikeväästä "indignados"-liikkeeseen. Vuoden 2003 ja massiivisten Irakin sodan vastaisten mielenosoitusten jälkeen kymmenet miljoonat ihmiset ovat rynnänneet kaduille Espanjassa, Italiassa, Yhdysvalloissa, Turkissa ja Brasiliassa. Mielenilmaukset ovat herättäneet huomiota, mutta niillä ei ole saavutettu paljoakaan. Mitä on tehty väärin?

Vastarintapolitiikan suurille koalitiolle on ratkaisevan tärkeää, että ne vakiinnuttavat kannatuksensa ja välttävät kiistanalaisia teemoja. Jokainen tietää, millaiset kysymykset hajottavat yhteisrintamaa, jonka tavoitteet ovat suuria mutta epämääräisiä: epätasa-arvoisempi tulonjako, toimivampi demokratia, diskriminaation ja autoritäärisyyden vastustaminen. Uusliberalistisen politiikan kannatuspohja on murenemassa, ja keskiluokka maksaa vuorollaan kovaa hintaa epävarmuuden lisääntymisestä, vapaakaupan haittojen kasvusta ja korkeakouluopetuksen kallistumisesta. Pian on entistä helpompaa muodostaa liittouma, jolla on enemmistön tuki takanaan.

Ja kun liittouma saadaan koottua, mitä sitten? Mikäli poliittiset vaatimukset ovat liian yleisellä tasolla tai niitä on liian paljon, on niiden pohjalta vaikea tehdä pitkäjänteistä politiikkaa. "Yhdistin eri teksteissä esitetyt vaatimukset yhteiskunnallisten liikkeiden johtajien kokouksissa", kertoi äskettäin Artur Enrique, joka on Brasilian keskeisimmän ammattiliiton (CUT) entinen puheenjohtaja. "Keskusammattijärjestöjen ohjelmassa oli 230 eri kohtaa, maatyöläisillä taas 77 eri kohtaa jne. Laskin ne kaikki yhteen, ja tuloksena oli yli 900 keskeistä vaatimusta. Kysyin, että mitä konkreettista voimme tehdä kaikilla näillä vaatimuksilla." Egyptissä tähän kysymykseen vastasi armeija. Valtaosa väestöstä oli perustellusti asettunut presidentti Mohammed Mursia vastaan, mutta heidän ainoa tavoitteensa oli syöstä Mursia vallasta, ja sitten valta luovutettiin armeijalle. Kansa otti riskin joutua armeijan panttivangiksi ja myöhemmin sen uhriksi. Jos itsellä ei ole tiekarttaa, joutuu usein turvautumaan sellaiseen, jolla kartta jo on.

Spontaanisuus ja improvisointi voivat saada aikaan vallankumouksellisen tilanteen, mutta ne eivät takaa vallankumousta. Vallan kaappaamiseen tarvitaan yhä pyramidirakenteita, rahaa, aktivisteja, vaalikampanjoita ja strategiaa: mikä yhteiskunnallinen blokki ja mikä liittouma mitään projektia varten? Tähän sopii Accardon ajatus: "Vaikka pöydällä olisivat kaikki kellon osaset, niin ilman kokoamisohjetta kelloa ei saada toimimaan. Kokoamisohje on juuri se strategia. Poliitikassa voi korottaa ääntään huutoon yhä uudestaan tai sitten miettiä, miten palaset voitaisiin yhdistää uudella tavalla."¹²

Kellontekijän strategiana olisi asettaa muutama suuri tavoite, luoda väittelyä kyseisistä teemoista

ja välttää asioiden monimutkaistamista vain sen vuoksi, että pääsee todistamaan oman erinomaisuutensa. Sillä "Wikipedia-vallankumous, jossa kaikki lisäävät jotain sisältöön"¹³ ei auta kokoamaan kelloa.

Yhä useammin palataan myös kysymykseen valtasuhteista. Kukaan ei enää kuvittele, että pääpuolueet tai nykyiset instituutiot ryhtyisivät muuttamaan uusliberalistista järjestystä, ja siksi keskitytään yhä enemmän henkisiin muutoksiin rakenteiden ja lakien muuttamisen sijaan, halutaan jättää kansallisen politiikan areenat, keskittyä enemmän paikalliselle tai yhteisön tasolle, tulevien voittojen testilaboratorioihin. "Yksi porukka vannoo ilman keskusjohtoa toimivien liikkeiden nimeen, toiset taas sanovat, että ilman poliittista valtaa ei voi muuttaa mitään. Kaikki Latinalaisen Amerikan hallitukset käyvät tätä samaa väittelyä"¹⁴, toteaa Wallerstein.

Ensimmäisen ryhmä on vaikeuksissa. Yhtäällä sitä on vastassa hallitseva luokka, joka on yhtenäinen, tuntee omat etunsa, on mobilisoitunut joukkonsa, hallitsee tilanteen ja on vahvasti julkisuudessa; toisaalla taas lukemattomat järjestöt, ammattiyhdistysliike ja puolueet, jotka kaikki vaalivat omaa palstaansa, erityisluonnettaan ja itsensä olemista oikeutettuna, koska ne pelkäävät joutuvansa poliittisen vallan nieltäväksi. Näiden liikkeiden näkökenttää sumentaa epäilemättä myös internet-illuusio: meillä on nettisivut, olemme siis olemassa. Niiden "nettiorganisaatio" on myös teoreettinen naamio sille, että organisaatiota tai strategista pohdintaa ei ole. Tässä tapauksessa netin ainoa funktio on kierrättää sähköisiä julistuksia, joita kaikki voivat seurata ja joita kukaan ei lue.

Liberalistisen utopian loppu

Onko syytä odottaa oikeata hetkeä? "Vuoden 2001 alussa Kongressipuolue CPR:n jäsenistö koostui kuudesta

ihmisestä", muistelee Tunisian presidentti Monchef Marzouki. "Se ei estänyt CPR:ää voittamasta toiseksi eniten ääniä Tunisian ensimmäisissä vapaisissa vaaleissa, jotka järjestettiin joitakin kuukausia myöhemmin."¹⁵ Nykyisessä tilanteessa liian passiivisena tai idealistisena pysyttämisen riski on siinä, että jotkut toiset – kärsimättömämmät,

"Vallan kaappaamiseen tarvitaan yhä pyramidirakenteita, rahaa, aktivisteja, vaalikampanjoita ja strategiaa."

suorasukaisemmat ja vahvemmat – käyttävät tilaisuuden hyväkseen ja valjastavat kohdetta etsivän vihan ajamaan omia tavoitteitaan, jotka eivät välttämättä ole parhaasta päästä. Yhteiskunnan tuhoaminen ei lopu itsestään, ja tavoitteet sekä kytevä vastarinnan pesäkkeet (voittoa tuottamattomat aktiviteetit, julkiset palvelut, demokraattiset oikeudet), voivat sillä aikaa hiipua. Silloin lopullinen voitto on entistä kauempana.

Peli ei ole vielä pelattu. Uusliberalistinen unelma on menettänyt asemansa absoluuttisena ideaalina, ja ilman sitä sen yhteiskunnalliset projektit kuihtuvat ja häviävät. Se kykenee enää tuottamaan vain etuoikeuksia, kylmiä ja kuolleita ajatuksia. Muutos on tulossa. Jokainen meistä voi auttaa sitä tulemaan vähän nopeammin. ★

1 Paul Krugman, «When zombies win», *The New York Times*, 19.12.2010.

2 Immanuel Wallerstein, «Latin America's leftist divide», *International Herald Tribune*, Neuilly-sur-Seine, 18-8.2010.

3 Ks. Renaud Lambert, «Le Brésil s'empare du rêve de Bolivar», *Le Monde diplomatique*, kesäkuu 2013.

4 *Le Nouvel Observateur*, Pariisi, 5.7.2012.

5 Alain Accardo, «La gratuité contre les eaux tièdes du réformisme», *Le Sarkophage*, n° 20, Lyon, syys-lokakuu 2010.

6 Ks. «Pourquoi le Plan B n'augmentera pas les salaires», *Le Plan B*, n° 22, Pariisi, helmimaaliskuuta 2010

7 *Les Echos*, Pariisi, 13.5.2013.

8 Yhdysvaltojen julkinen velka laski 116 prosentista 66 prosenttiin bruttokansantuotteesta vuosina 1945-1955. Isossa-Britanniassa se laski 216 prosentista 138 prosenttiin. Ks. «Ne rougissez pas de vouloir la lune : il nous la faut», *Le Monde diplomatique*, heinäkuu 2011.

9 «En sortir», La pompe à phynance, 26.9.2012, <http://blog.mondediplo.net>

10 «Eradiquer les paradis fiscaux» rendrait la rigueur inutile», *Libération*, Pariisi, 30.4.2013.

11 Ks. Frédéric Lordon, «Sortir de l'euro?», *Le Monde diplomatique*, elokuu 2013.

12 Alain Accardo, «L'organisation et le nombre», *La Traverse*, n° 1, Grenoble, kesä 2010, www.les-reseignements-generaux.org.

13 Näin totesi Wael Ghonim, egyptiläinen kybertoisinjattelijä ja Googlen markkinoingivastaava.

14 *L'Humanité*, Saint-Denis, 31.7.2013

15 Moncef Marzouki, *L'invention d'une démocratie. Les leçons de l'expérience tunisienne*, La Découverte, Pariisi, 2013.

"Tämä maa tarvitsee rohkeita kokeiluja. Maalaisjärkikin sanoo, että on viisasta valita menetelmä ja kokeilla sitä. Mikäli kokeilu epäonnistuu, myönnetään se suoraan ja kokeillaan jotakin muuta. Mutta ennen kaikkea yritetään jotakin!"

Franklin D. Roosevelt, 22. toukokuuta 1932